

ПЕРЕДМОВА

Сучасним архітекторам та дизайнерам доводиться працювати в історичному середовищі, тому розуміння творчих принципів попередників, завдань, які поставали перед ними, дає змогу знаходити сучасні форми для нових художніх концепцій. Для цього необхідно вивчити основні найістотніші етапи розвитку архітектури народів світу відповідно до зміни суспільно-економічних формацій, зрозуміти закономірності розвитку функцій і форми, соціальної ролі архітектури як засобів матеріальної та духовної організації життя суспільства.

У підручнику “Історія архітектури Стародавнього світу” висвітлено важливі проблеми зародження та розвитку архітектури в стародавні часи на прикладах найхарактерніших пам’яток культури давніх народів. Щоб полегшити розуміння викладеного матеріалу й уможливити його самостійне вивчення, всі теоретичні положення лекцій проілюстровано кресленнями і рисунками. Для глибокого вивчення відомостей про розвиток будівельної техніки, конструктивних рішень, особливостей архітектурно-планувальних і містобудівельних прийомів, застосованих у архітектурних пам’ятках і комплексах, поселеннях, містах, а також для засвоєння професійної термінології розроблено завдання та вправи, які належить виконати на практичних заняттях. Це сприятиме закріпленню пройденого матеріалу та полегшуватиме професійну підготовку спеціалістів.

Лише засвоївши все прогресивне і найкраще, що створило людство, і спираючись на власні національні традиції, українські студенти зможуть зробити свій вагомий внесок у розвиток загальносвітової архітектури та дизайну.

ПОЯСНЕННЯ ДО СТРУКТУРИ ПІДРУЧНИКА

Основну увагу приділено вибраним лекціям з історії архітектури Стародавнього світу та термінології з архітектури і мистецтва. Зміст лекцій відображає історичні епохи, періоди або ж конкретні роки виникнення, становлення і подальшого розвитку певного явища в історії архітектури. Наведено також відповідні географічні посилання й уточнення, що дадуть студентам змогу з'ясувати особливості й традиції архітектури в різних країнах. До поданих лекцій розроблено практичні завдання та вправи, які містять роз'яснення методики виконання, систему вибору варіанта та зразки виконаних робіт.

Мета виконання самостійних, практичних завдань: студенти повинні закріпити лекційний матеріал; навчитися працювати із додатковою літературою, зарисовувати пам'ятки архітектури, їх декор, конструктивне рішення, а також відтворювати об'ємне зображення споруди за ортогональними проекціями, читати плани.

Виконання робіт ґрунтується на знаннях із проекційного креслення, рисунка. Згідно із заданою темою вибирають плани і фасади споруди і будують її аксонометрію або перспективу.

Завдання виконують безпосередньо у конспекті лекцій або на аркуші паперу формату А-4 олівцем та обводять тушшю. Зображення оздоблюють ретроспективним антуражем і стафажем, написи і підписи виконують рукописним шрифтом.

Завдання та вправи в підручнику розміщено за темами лекцій з дисципліни "Історія архітектури, частина I" та проілюстровано найкращими роботами студентів.

До кожної теми подано список рекомендованої літератури та питання для самоперевірки.

ЗМІСТ

Передмова	5
Пояснення до структури підручника	6
Розділ 1. НАРОДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРИ	7
1.1. Будівництво і архітектура найдавніших часів	7
1.2. Зародження будівельного мистецтва у добу первісного суспільства	8
1.2.1. Палеоліт (5 млн – 11 тис. років тому)	11
1.2.2. Мезоліт (11–6 тис. років тому)	14
1.2.3. Неоліт (VII–II тис. до н. е.)	15
1.2.4. Доба ранніх металів	15
1.2.4.1. Енеоліт, мідний вік, або халколіт (IV–III тис. до н. е.)	15
1.2.4.2. Епоха бронзи, або бронзовий вік (III–II тис. до н. е.)	18
1.2.4.3. Епоха раннього заліза (I тис. до н. е.)	20
Додаткова література до розділу 1	35
Контрольні питання до розділу 1	35
Завдання 1. Реконструкція житла первісної доби	36
Розділ 2. Архітектура стародавніх деспотій	38
2.1. Архітектура Стародавньої Месопотамії (IV тис. до н. е. – IV ст. до н. е.)	39
2.1.1. Архітектура періоду найдавніших монархій Межиріччя (V тис. до н. е. – 2300 рр. до н. е.)	43
2.1.2. Архітектура вавилонського періоду (2150–1000 рр. до н. е.)	45
2.1.3. Ассирія (1000–605 рр. до н. е.)	45
2.1.4. Нововавилонська імперія (625–539 рр. до н. е.)	49
Додаткова література до підрозділу 2.1	51
Контрольні питання до підрозділу 2.1	51
Завдання 2. Споруда Близького Сходу	51
2.2. Архітектура Стародавнього Єгипту	52
2.2.1. Природні умови	52
2.2.2. Етапи історії архітектури Стародавнього Єгипту.	53
2.2.3. Світогляд, уявлення	54
2.2.4. Фахові знання, роль зодчих.	55
2.2.5. Містобудівна культура	55
2.2.6. Типи споруд у Стародавньому Єгипті.	56
Додаткова література до підрозділу 2.2.6	60
Контрольні питання до підрозділу 2.2.6	61
Завдання 3. Споруди Стародавнього Єгипту.	61
Завдання 4. Термінологія до споруд Стародавнього Єгипту.	64
2.2.7. Міста Стародавнього Єгипту	65
Додаткова література до підрозділу 2.2.7	77
Контрольні питання до підрозділу 2.2.7	78
2.3. Архітектура Стародавнього Ірану	79
2.3.1. Етапи історії Стародавнього Ірану	79
2.3.2. Архітектура Ахеменідського Ірану (VI–IV ст. до н. е.)	80
2.3.3. Архітектура Парфії (середина III ст. до н. е. – III ст.)	83
2.3.4. Архітектура Сасанідського Ірану (III–VII ст.)	92
Додаткова література до підрозділу 2.3.	100

Контрольні питання до підрозділу 2.3.....	101
<i>Завдання 5. Архітектура Стародавнього Ірану.</i>	101
Розділ 3. Архітектура Егейського світу	103
3.1. Етапи історії (III тис. – XI ст. до н. е.)	104
3.2. Архітектура Троади	104
3.3. Архітектура Криту	107
3.4. Архітектура материкової Греції	115
Додаткова література до розділу 3.....	120
Контрольні питання до розділу 3.....	120
<i>Завдання 6. Егейська (Крито-Мікенська) архітектура (III тис. – XI ст. до н. е.)</i>	121
Розділ 4. Архітектура античних держав	124
4.1. Архітектура Стародавньої Греції	124
4.1.1. Географічне положення, природні умови, будівельні матеріали, населення.....	124
4.1.2. Етапи історії Стародавньої Греції. Гомерівський період (XII–VIII ст. до н. е.).....	126
4.1.3. Архаїчний період (VII–VI ст. до н. е.).....	129
Додаткова література до підрозділу 4.1.3.....	143
Контрольні питання до підрозділу 4.1.3.....	143
Термінологічний словник до підрозділу 4.1.3.....	144
<i>Завдання 7. Архітектурні обломи</i>	146
<i>Завдання 8. Архітектурна деталь</i>	150
4.1.4. Класичний період Стародавньої Греції (V – три чверті IV ст. до н. е.).....	155
Додаткова література до підрозділу 4.1.4.....	168
Контрольні питання до підрозділу 4.1.4.....	168
Термінологічний словник до підрозділу 4.1.4.....	168
4.1.5. Елліністичний період Стародавньої Греції (323 р. до н. е. – I ст. н. е.).....	169
Додаткова література до підрозділу 4.1.5.....	178
Контрольні питання до підрозділу 4.1.5.....	179
Термінологічний словник до підрозділу 4.1.5.....	179
<i>Завдання 9. Колонада.</i>	179
4.2. Архітектура Стародавнього Риму	184
4.2.1. Етрусський або царський період.....	185
4.2.2. Особливості архітектури Римської республіки.....	194
Додаткова література до підрозділу 4.2.2.....	195
<i>Завдання 10. Архітектурні ордери</i>	204
4.2.3. Архітектура Римської імперії.....	205
4.2.4. Архітектура східних та південних провінцій Стародавнього Риму (II ст. до н. е. – середина III ст.).....	218
Додаткова література до підрозділу 4.2.4.....	221
Контрольні питання до підрозділу 4.2.4.....	221
<i>Завдання 11. Аркада</i>	222
<i>Завдання 12. Архітектурні композиції із застосуванням ордерів (терміни)</i>	229
<i>Завдання 13. Портик</i>	229
4.3. Ранньохристиянська архітектура	235
Додаткова література до підрозділу 4.3.....	245
Контрольні питання до підрозділу 4.3.....	245
Список рекомендованої літератури з дисципліни “Історія архітектури”	246
Предметний покажчик	247

КЛИМЕНЮК Тетяна Михайлівна

Кандидатка архітектури, членкиня Спілки архітекторів України, доцентка кафедри дизайну та основ архітектури Національного університету «Львівська політехніка».

Викладає історію архітектури, архітектурну графіку і композицію. Досліджує архітектуру України XIX–XX ст.

Авторка численних навчальних посібників та наукових праць з історії та теорії архітектури.

БОЙКО Христина Степанівна

Кандидатка архітектури, доцентка кафедри дизайну та основ архітектури Національного університету «Львівська політехніка».

Викладає історію архітектури, історію та теорію мистецтва, архітектурну графіку та композицію, типологію будинків та архітектурні конструкції для студентів, що навчаються за освітніми програмами «Архітектура та містобудування», «Дизайн середовища».

Авторка навчальних посібників та наукових праць з історичного містознавства та єврейського мистецтва. Досліджує меморіальну пластику історичних некрополів Галичини XVI–XIX ст.

Навчальний посібник авторок Т. М. Клименюк, Х. С. Бойко «Архітектурні обміри та інвентаризація пам'ятників» був відзначений як найкраща книга Видавництва Львівської політехніки у 2012 р. Протягом 2018–2021 н. р. авторки розробили, сертифікували та успішно апробували десять електронних навчально-методичних комплексів для студентів Інституту архітектури та дизайну та Інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальностей: «Архітектура та містобудування», «Дизайн середовища», «Музеєзнавство, пам'яткознавство» (Музейна, пам'яткоохоронна діяльність і культурний туризм). Серед інших інформаційних ресурсів у Віртуальному навчальному середовищі Львівської політехніки – «Історія світової архітектури», «Історія архітектури. Ч. 1.», «Історія архітектури. Ч. 2», «Історія та теорія мистецтва».

ISBN 978-966-941-618-6

9 789669 416186 >